

U S N E S E N Í

Městský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Naděždy Řehákové a soudců Mgr. Martina Kříže a Mgr. Martina Lachmanna v právní věci

žalobkyně: **JERICHO, spol. s r. o., IČO: 28472438**
sídlem Jablonského 640/2, Praha 7

proti
žalovanému: **Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky**
sídlem Vladislavova 1390/17, Praha 1
zastoupený advokátem Mgr. Martinem Bělinou
sídlem Pobřežní 370/4, Praha 8

o žalobě proti rozhodnutí (dopisu) žalovaného ze dne 15. 9. 2017, č. j. neuvedeno,

t a k t o :

- I. Žaloba se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalobkyni se vrací soudní poplatek ve výši 3 000 Kč z účtu Městského soudu v Praze do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení a vymezení sporu

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení rozhodnutí (dopisů) žalovaného ze dne 15. 9. 2017 a ze dne 23. 8. 2017 (dále jen „napadená rozhodnutí“) a uložení povinnosti žalovanému poskytnout dle § 16 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), požadované informace týkající se činnosti žalovaného, konkrétně např. počtu rozhodčích řízení zahájených u žalovaného za jednotlivé roky, celkového objemu peněžních prostředků vybraných za jejich zahájení, seznamu rozhodců rozhodujících nejvíce sporů a výše jejich odměn atd.

2. Vydání napadených rozhodnutí předcházela žádost žalobkyně o poskytnutí informací podaná podle zákona o svobodném přístupu k informacím ze dne 9. 8. 2017 (dále jen „žádost“), již se žalobkyně po žalovaném domáhala poskytnutí výše uvedených

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

informací o činnosti žalovaného. Na tuto žádost odpověděl žalovaný e-mailem ze dne 23. 8. 2017, v němž žalobkyni sdělil, že žalovaný není povinným subjektem ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, naopak dle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), je vázán povinností mlčenlivosti a principem neveřejnosti řízení. Na to žalobkyně reagovala podáním ze dne 11. 9. 2017, označeným „Žádost o poskytnutí informací – STÍŽNOST NA NEPOSKYTNUTÍ INFORMACE“, v níž vyjádřila názor, že žalovaný měl na její žádost buď do 15 dní odpovědět ve smyslu § 14 odst. 5 písm. d) zákona o svobodném přístupu k informacím anebo vydat rozhodnutí o odmítnutí žádosti podle § 15 odst. 1 citovaného zákona. Žalovaný odpověděl dopisem ze dne 15. 9. 2017, v němž odkázal na e-mail ze dne 23. 8. 2017 a konstatoval, že tím považuje věc za uzavřenou.

II. Žaloba

3. Žalobkyně založila svou žalobní argumentaci na názoru, že žalovaný jako stálý rozhodčí soud působící při Hospodářské komoře České republiky (dále jen „Hospodářská komora“) je veřejnou institucí a tedy i povinným subjektem s úplnou informační povinností podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Žalovaný naplňuje definiční znaky veřejné instituce vymezené v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, a to s ohledem na způsob jeho vzniku, osobu jeho zřizovatele, vytváření jeho jednotlivých orgánů a veřejný účel instituce.

4. Ve vztahu ke způsobu vzniku, osobě zřizovatele a vytváření orgánů žalovaného poukázala žalobkyně na to, že žalovaný, dříve Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře, byl zřízen výnosem ministerstva zahraničního obchodu ze dne 27. 5. 1949. Šlo o orgán zřízený z vůle státní moci a sloužící zájmům tehdejší vlády. Žalovaný jakožto právní nástupce Rozhodčího soudu při Československé obchodní a průmyslové komoře byl po roce 1990 „rekreován“ zákonem č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 301/1992 Sb.“), a jeho přímým zřizovatelem je tak stejně jako v roce 1949 stát. Žalovaný tak *de facto* není právnickou osobou soukromého práva, ale pracovištěm (součástí) Hospodářské komory. Křea exekutivního orgánu žalovaného je dána přímo zákonem č. 301/1992 Sb. tak, že v jeho čele je předsednictvo jmenované představenstvy Hospodářské komory a Agrární komory České republiky (dále jen „Agrární komora“). Obě komory jsou veřejnými institucemi zřízenými vládou a mají postavení povinného připomínkového místa pro legislativní i nelegislativní materiály týkající se právní regulace podnikání. Naproti tomu soukromoprávní komory jsou zřizovány soukromými osobami ryze soukromoprávním jednáním bez jakékoli státní ingerence a mají odlišný účel. U Hospodářské a Agrární komory je účel jejich existence i předmět činnost závazně určen přímo zákonem a jejich rozpočet není financován z peněz členů, ale je napojen na veřejné finanční prostředky formou poskytování dotací na provozní činnost. Hospodářská i Agrární komora jsou tedy zákonem zřízenými specifickými veřejnými institucemi sledující naplňování veřejného účelu; tyto závěry se *mutatis mutandis* vztahují i na žalovaného, který působí podle § 19 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb. jako jejich pracoviště. Ke kreaci orgánů žalovaného tak dochází v podstatě státem, přičemž je nerozhodné, že se tak děje nepřímou, prostřednictvím zákonem zřízených veřejnoprávních komor.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

5. Ohledně veřejného účelu žalovaného žalobkyně konstatovala, že hlavním předmětem činnosti žalovaného je rozhodování majetkových sporů podle zákona o rozhodčím řízení. Z § 13 citovaného zákona plyne výlučné postavení žalovaného na trhu poskytovatelů institucionalizovaných rozhodčích institucí (stálých rozhodčích soudů), přičemž je evidentní, že soukromoprávnímu subjektu by stát nemohl takové postavení legislativně přiznat. Žalobkyně uvedla několik příkladů, kdy byla založena pravomoc žalovaného k řešení určité konkrétní agendy rozhodování sporů založena ústředními orgány státní správy (Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem zdravotnictví atd.) nebo Evropskou komisí, a dodala, že žádný subjekt soukromého práva by takových benefitů, výsad či privilegií dosáhnout nemohl, neboť by šlo o zjevné narušení hospodářské soutěže. Výsledkem dané právní úpravy (§ 13 zákona o rozhodčím řízení) je existence pouze jednoho fakticky působícího stálého rozhodčího soudu, kterým je žalovaný. Žalovaný je tak jediný zákonem aprobovaný autoritativní stálý orgán, nadaný přímo zákonem autoritou a pravomocí k rozhodování sporů ve smyslu čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Výlučnost tohoto orgánu je patrná i z § 13 odst. 4 zákona o rozhodčím řízení. Zájem státu na tom, aby v České republice působil pro rozhodování sporů mezi občany vedle obecných soudů jen tento jediný rozhodčí orgán, je podle názoru žalobkyně evidentní. I podle státních zakázek, které žalovaný od ústředních orgánů státní správy dostává, je zřejmý jeho veřejný účel.

6. Žalobkyně se z výše uvedených důvodů domnívala, že působení žalovaného je natolik specifické a rozsáhlé, že se jedná o instituci zřízenou a vykonávající svou činnost pro veřejný, a nikoli pouze pro soukromý účel. Obdobný závěr byl reflektován mimo jiné v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2016, č. j. 3 As 81/2014 – 103, podle něhož povinnými subjekty mohou být za určitých okolností také soukromoprávní korporace poskytující služby související s veřejným zájmem. I kdyby bylo dovozeno, že žalovaný je ryze soukromoprávní osobou, bylo by jej přesto nezbytné považovat za povinný subjekt ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, neboť je zjevné, že žalovaným poskytované služby souvisejí s veřejným zájmem a stát má zájem na tom, aby tyto služby poskytoval výlučně žalovaný.

7. Žalobkyně závěrem žaloby shrnula, že napadená rozhodnutí je třeba považovat za materiální rozhodnutí o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace. Napadená rozhodnutí jsou podle názoru žalobkyně nezákonná, když jejich nezákonnost spočívá v nesprávném právním posouzení postavení žalovaného jakožto povinného subjektu podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Napadená rozhodnutí jsou dále nezákonná pro vady řízení s tím související, když žalovaný nerozhodoval předepsanou formou správního rozhodnutí se všemi náležitostmi a žalobkyni požadované informace neposkytl. Žalobkyně tedy navrhla, aby Městský soud v Praze napadená rozhodnutí zrušil a žalovanému uložil povinnost požadované informace poskytnout.

III. Vyjádření žalovaného

8. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že není povinným subjektem ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Při naplňování obsahu neurčitého právního pojmu „veřejná instituce“ je třeba zohlednit aktuální nálezy Ústavního soudu ve věci obchodní společnosti ČEZ, a. s. (sp. zn. IV. ÚS 1146/16), jehož závěry aplikoval i Nejvyšší správní soud v obdobných hraničních případech jako je tento, kdy se jednalo o subjekty stojící rovněž na pomezí soukromého a veřejného práva (konkrétně šlo o

politickou stranu a církev). Postavení žalovaného se od postavení těchto subjektů v ničem neliší, a proto ani on nemůže být povinným subjektem ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Nejvyšší správní soud v těchto hraničních případech konstatoval, že ačkoli se bez jisté ingerence státu neobejde vznik politické strany ani církve, nedělá to z nich ještě veřejné instituce, neboť kromě vymezení právního rámce stát do „života“ těchto subjektů nezasahuje. Stejně tak zákon č. 301/1992 Sb. vytyčuje obecný právní rámec, v němž teprve žalovaný až svým dalším jednáním organizuje svou strukturu (vydáváním statutu) a řídí svou rozhodcovskou činnost (vydáváním řádu rozhodčího řízení). Definiční znak veřejné instituce co do způsobu vzniku a osoby zřizovatele tedy u žalovaného nelze dovozovat. Žalovaný ve skutečnosti ze zákona vůbec nevznikl, nýbrž se tak stalo až na základě zákona. Podle § 19 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb. žalovaný jako stálý rozhodčí soud při Hospodářské a Agrární komoře toliko *působí*, nikoli se tam *zřizuje*, což ostatně koresponduje i s § 13 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

9. Žalovaný byl toho názoru, že v jeho případě nelze úspěšně dovozovat ani přítomnost definičního znaku veřejné instituce co do způsobu ustavení jeho orgánů. Žalobkyně citované ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 301/1992 Sb. ani v nejmenším orgány žalovaného bezprostředně přímo nezřizuje, nýbrž jen obecně upravuje právní rámec jejich ustavení, obdobně jak je tomu u orgánů konkrétních obchodních korporací, spolků atd. K ustavení orgánů žalovaného dochází z vůle a právním jednáním subjektů na státu zcela nezávislých - představenstev Hospodářské a Agrární komory. Ve vztahu mezi představenstvy obou komor nejde o srovnatelný vliv jako je vliv územního samosprávného celku coby zakladatele na orgány jím zřízené obchodní korporace. Žalovaný uvedl, že jím vydávaný statut ani řád rozhodčího soudu nepodléhají dohledu vlády dle § 20 zákona č. 301/1992 Sb., zatímco statuty a jednací, volební a příspěvkové řády obou komor takovému dohledu vlády podléhají. Z toho vyplývá, že zde není žádný orgán veřejné moci, který by vnitřní předpisy žalovaného jakkoli schvaloval či pozastavoval, a tím kontroloval či omezoval jeho činnost. Žalovaný tedy setrval na názoru, že samotný stát ani jím zřízené osoby žádný vliv na žalovaného nevykonává.

10. Žalovaný poukázal na to, že žádné veřejné prostředky nečerpá. Žalovaný je financován prostřednictvím poplatků za rozhodčí řízení, které žalovanému hradí sami účastníci rozhodčího řízení. Důsledkem této rozpočtové samostatnosti žalovaného je to, že jeho hospodaření nepodléhá kontrole ze strany orgánů veřejné moci. I kdyby však žalovaný čistě teoreticky nějaké veřejné prostředky čerpal, povinným subjektem by byl toliko ten orgán veřejné moci, který by tyto prostředky žalovanému poskytoval. O zcela samostatném a na jakémkoli dalším subjektu nezávislém postavení žalovaného svědčí konečně i to, že žalovaný je od roku 2005 jedinou institucí na světě, která od Evropské komise získala oprávnění rozhodovat spory o doménu .eu a v roce 2008 oprávnění od celosvětového správce internetu rozhodovat spory o domény .com, .org, .net. O jednoznačné soukromoprávní povaze žalovaného svědčí okolnost, že doručování účastníkům rozhodčího řízení ze strany žalovaného prostřednictvím informačního systému datových schránek nelze, na rozdíl od doručování ze strany obecných soudů, pokládat za doručování orgánem veřejné moci.

11. Závěrem svého vyjádření žalovaný shrnul, že žalobkyni nenáleží soudní ochrana ve smyslu § 16 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím, neboť u žalovaného není

dána převaha definičních znaků veřejné instituce, a proto jej ani nelze považovat za povinný subjekt dle citovaného zákona. Žalovaný tedy navrhl, aby Městský soud v Praze žalobu žalobkyně odmítl, případně zamítl.

IV. Replika žalobkyně

12. Žalobkyně k vyjádření žalovaného podala repliku, v níž vyjádřila názor, že judikaturu definující pojem „veřejná instituce“ nelze na daný případ plně aplikovat, neboť v případě žalovaného jde o entitu, která byla zřízena přímo zákonem a která je v českém právním řádu naprosto unikátní a ojedinělou formou právnické osoby. Zásadní odlišnost žalovaného od jím uvedených subjektů (politických stran a církví), které nejsou povinnými osobami ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, lze spatřovat v tom, že politických stran a církví může v České republice působit více; může si je založit každý (za splnění zákonných podmínek); nepodléhají spolkové samosprávě; nekreje je přímo zákon; nemají na poli své působnosti monopolní postavení. Žalovaný je příkladem právnické osoby, která byla zřízena přímo zákonem (tedy nikoli založena, ale přímo zřízena). Z pohledu určité kultury interpretace práva v demokratickém právním státu lze konstatovat, že pokud soud dovodí, že žalovaný je povinnou osobou ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, pak se tak stane ve prospěch větší transparentnosti nejen českého rozhodčího řízení, ale ve prospěch větší transparentnosti hospodaření samotného žalovaného.

13. Žalobkyně namítla, že žalovaný vznikl ze zákona, a nikoli na základě zákona, jak jsou zakládány „standardní“ právnické osoby občanského či obchodního práva. Zákonodárce tedy nenabízí možnost, ale přímo prikazuje zřízení žalovaného. Sama argumentace žalovaného přitom potvrzuje, že žalovaný je zcela unikátní právní entitou, vzniklou zákonem a současně zbavenou jakékoli věcné jurisdikční (zejména kontrolní) činnosti a dohledu státu. Dle názoru žalobkyně nemohlo být vůlí zákonodárce vytvořit soukromou právnickou osobu, do jejíž činnosti nemůže stát jakkoli zasahovat; jejíž hospodaření je neveřejné a nepřezkoumatelné; kreace jejích orgánů je ponechána na vůli této osoby; která je fakticky ovládána osobami majícími finanční příjem z rozhodovaných právních případů, přičemž není povinna zveřejňovat ani obecné informace o těchto osobách; která má v oblasti institucionalizovaného rozhodčího řízení v systému práva v České republice monopolní postavení; jejíž činnost by mohla být veřejnou podporou ze strany státu; která je zákazníky vnímána jako veřejnoprávní instituce a je jí tímto způsobem zjednána tržní výhoda před jinými konkurenčními subjekty. Dle názoru žalobkyně zřizování osob soukromého práva zákonem ideově neodpovídá myšlence právního státu spočívající ve vytvoření volného trhu konkurujících si subjektů a naplňování principů tržní ekonomiky. Argumenty žalovaného tedy spíše potvrzují normou veřejného práva založené monopolní postavení žalovaného, které je v právním státě vlastní pouze vzniku a činnosti orgánů veřejné moci. Dle názoru žalobkyně je tak zákon o svobodném přístupu k informacím jediným právním předpisem, který může zaručit alespoň částečnou zpětnou kontrolu činnosti a hospodaření žalovaného, což je ve veřejném zájmu.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

14. Městský soud v Praze při předběžném posouzení věci shledal, že žalobu nelze v rámci správního soudnictví projednat.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

15. Dle § 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), soudy ve správním soudnictví poskytují ochranu *veřejným* subjektivním právům fyzických a právnických osob. Pravomoc soudů ve správním soudnictví vymezuje, a tím pádem i omezuje, § 4 s. ř. s., podle kterého soudy rozhodují mj. o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů, o ochraně proti nečinnosti správních orgánů a o ochraně před nezákonnými zásahy správních orgánů. Pokud by tedy žalovaný nebyl vůbec způsobilý vrchnostensky rozhodovat, nebyla by žaloba projednatelná ve správním soudnictví. V řízeních, která se týkají žádostí o poskytnutí informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, je pro posouzení pravomoci soudů ve správním soudnictví klíčová úvaha, zda se žalovaný subjekt, po kterém bylo požadováno poskytnutí informací, nachází v postavení povinného subjektu dle § 2 odst. 1, 2 citovaného zákona. Pokud soud dospěje k závěru, že žalovaný povinným subjektem skutečně je, je nutné na něho nahlížet v souladu s definicí obsaženou v § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. jako na správní orgán, který může autoritativně působit v oblasti veřejných subjektivních práv a povinností. V opačném případě musí soud žalobu odmítnout (v podrobnostech srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2014, č. j. 9 As 56/2014 – 28).

16. Podle § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím platí: *Povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce.* Podle § 2 odst. 2 citovaného zákona platí: *Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.*

17. Vzhledem k tomu, že již z názvu žalovaného vyplývá, že mu jakožto rozhodčímu soudu není svěřeno rozhodování v oblasti *veřejné správy* (§ 2 odst. 2 zákona o svobodném přístupu k informacím), se lze ztotožnit se žalobkyní i se žalovaným v tom, že jádrem nyní posuzovaného sporu je v podstatě otázka, zda žalovaný je či není *veřejnou institucí* ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím. Interpretací tohoto pojmu, včetně otázky, zda lze za veřejnou instituci označit i soukromoprávní subjekty, se opakovaně zabýval jak Nejvyšší správní soud, tak Ústavní soud, přičemž jejich judikatura prošla poměrně komplikovaným vývojem. Tento vývoj byl v poslední době popsán např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 12. 2017, č. j. 7 As 311/2017 – 39, na který soud v podrobnostech odkazuje (a to včetně odkazů na jednotlivá soudní rozhodnutí) a jehož pro danou věc podstatné závěry stručně shrnuje níže.

18. V dané věci lze vyjít z nálezu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, ve věci *Letiště Praha*, v němž Ústavní soud připustil, že i soukromoprávní subjekt by mohl být veřejnou institucí, přičemž vymezil kritéria pro hodnocení toho, zda se jedná o veřejnou nebo soukromou instituci, následovně: způsob vzniku (zániku) instituce (z pohledu přítomnosti, či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu), hledisko osoby zřizovatele (tj. zda je zřizovatelem stát, či nikoli), subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (zda dochází ke kreaci orgánů státem, či nikoli), existence, či neexistence státního dohledu nad činností instituce, a konečně veřejný nebo soukromý účel instituce. Rozhodující přitom podle Ústavního soudu byla „převaha znaků“, jež jsou pro instituci veřejnou či soukromou typické. Z kritérií vymezených v citovaném nálezu vycházela navazující rozhodovací praxe

Nejvyššího správního soudu, který za „veřejné instituce“ povinně poskytovat informace postupně označil řadu soukromoprávních subjektů, např. FC Hradec Králové, a. s.; ČEZ, a. s.; České dráhy, a. s.; Dopravní podnik hl. m. Prahy, a. s.; Plzeňské městské dopravní podniky, a. s.; Teplárna České Budějovice, a. s.; Liberecká IS, a. s.; Lužická nemocnice a poliklinika, a.s.; Sportovní areály města Kladna s. r. o.; Pražská plynárenská Servis distribuce, a. s., člen koncernu Pražská plynárenská, a. s., TEPO s. r. o.; JIŽNÍ CENTRUM BRNO, a. s.; či společnost s ručením omezeným TIKANAS.

19. K dalšímu posunu judikatury pak došlo rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 2 As 155/2015 - 84, publ. č. 3405/2016 Sb. NSS, který se týkal společnosti ČEZ, a. s., a v němž Nejvyšší správní soud konstatoval, že v judikatuře týkající se pojmu *veřejná instituce* lze vysledovat postupnou vývojovou tendenci, že se pod tento pojem zařazuje čím dál více na první pohled soukromoprávních subjektů, u nichž určitým způsobem převažuje státní, resp. municipální vliv. Právě efektivní ovládnutí akciové společnosti státem považoval Nejvyšší správní soud za nejvýznamnější kritérium pro podřazení tohoto soukromoprávního subjektu pod pojem veřejná instituce. Kritéria zakotvená nálezem ve věci *Letiště Praha* však Nejvyšším správním soudem zpochybněna nebyla, pouze byl větší důraz položen na kritérium „efektivního ovládnutí“. Na citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu reagoval Ústavní soud nálezem ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16, v němž sice ocitoval i některé pasáže nálezu ve věci *Letiště Praha*, následně ovšem vyloučil, že by obchodní společnosti mohly být pokládány za veřejné instituce, leda by šlo např. o „akciovou společnost, jež byla zřízena zvláštním zákonem, kterým se řídí i její činnost, a jejímž jediným vlastníkem je stát, jemuž náleží rozhodovat o jejím zániku. Na takovou obchodní společnost by bylo možné odůvodněně nahlížet jako na veřejnoprávní subjekt.“ Citovaný nálezn vycházel z názoru, že ve vztahu k soukromoprávním subjektům nemohou soudy doplňovat kritéria, na jejichž základě by byly klasifikovány jako *veřejné instituce*, neboť takový postup by byl v rozporu s výhradou zákona zakotvenou v čl. 4 odst. 1 Listiny.

20. Se zřetelem na shora uvedené judikatorní závěry soud přistoupil k posouzení právní povahy žalovaného ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Ve vztahu k prvním třem kritériím uvedeným v nález Ústavního soudu ve věci *Letiště Praha* žalobkyně argumentuje zejména v tom směru, že přímým zřizovatelem žalovaného je stát a žalovaný je *de facto* pouhým pracovištěm Hospodářské (Agrární) komory, která sleduje naplňování veřejného účelu. S takovým předpokladem však soud souhlasit nemůže. K tomu soudu uvádí, že zákonný rámec pro vymezení právního postavení žalovaného je dán zákonem č. 301/1992 Sb., jehož účelem je (srov. § 1) *upravit vznik, postavení a působnost Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky (dále jen "komory")*. Postavení a činnost žalovaného je pak upravena v samostatné části čtvrté zákona č. 301/1992 Sb., nadepsané „Rozhodčí soud“ a tvořené jediným § 19 ve znění: (1) *Při Hospodářské komoře České republiky působí jako stálý rozhodčí soud Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky jako nezávislý orgán pro rozhodování sporů nezávislými rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení. (2) V čele stálého rozhodčího soudu (dále jen "rozhodčí soud") je předsednictvo jmenované představenstvy obou komor na dobu tří let. Předseda rozhodčího soudu má právo účastnit se jednání představenstev obou komor. Předsednictvo rozhodčího soudu je způsobilé se usnášet, je-li přítomna nadpoloviční většina jeho členů; usnáší se nadpoloviční většinou přítomných členů.*

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

Předsednictvo rozhodčího soudu se skládá z předsedy, místopředsedů a členů. Předsednictvo volí předsedu a místopředsedy, kteří jednají jménem rozhodčího soudu. (3) Rozhodčí soud rozhoduje majetkové spory podle zvláštního zákona. (4) Způsob řízení a rozhodování, způsob jmenování rozhodců, jejich počet, organizační uspořádání rozhodčího soudu, sazebník odměn rozhodců, pravidla o nákladech řízení a další otázky související s činností rozhodčího soudu a jejím ekonomickým zajištěním upravuje Statut a Řád rozhodčího soudu.

21. Vzhledem k žalobkyní tvrzené analogii mezi postavením Hospodářské (Agrární) komory a žalovaného považoval soud za vhodné vyjádřit se nejprve k právnímu postavení Hospodářské (Agrární) komory. Touto otázkou se v poslední době zabýval Krajský soud v Brně v rozsudku ze dne 6. 3. 2018, č. j. 29 Af 24/2016 – 105 (dostupném z webových stránek www.nssoud.cz), kde se sice věnoval poněkud odlišné právní problematice (přezkumu rozhodnutí o uložení pokuty za správní delikt podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách), avšak povahu Hospodářské komory posuzoval z podobných hledisek jako v nyní posuzované věci, konkrétně optikou toho zda Hospodářská komora byla zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu (soud rovněž nepřehlédl, že Krajský soud v Brně se zabýval pouze povahou Hospodářské komory; soud má však za to, že vyslovené závěry lze přiměřeně vztáhnout i na právní postavení Agrární komory, jejíž pro danou věc zásadní odlišnost tkví pouze v odlišném vymezení okruhu relevantních podnikatelských aktivit, srov. § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 301/1992 Sb.).

22. Soud se s výše citovaným rozsudkem Krajského soudu v Brně ztotožňuje zejména v tom, že Hospodářská komora byla zřízena k podpoře podnikatelských aktivit a k prosazování a ochraně zájmů a k zajišťování potřeb svých členů (srov. § 2 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb.). Zákonem č. 301/1992 Sb. dal stát najevo, že má zájem na existenci (vzniku a trvání) Hospodářské komory, jakožto subjektu podporujícího podnikatelské aktivity v České republice, a tím přispívajícího k fungujícímu tržnímu hospodářství (k fungující hospodářské soutěži). Stát má zájem na tom, aby Hospodářská komora zůstala podnikatelsky neutrální, neboť jedině tak může Hospodářská komora nezaujatě naplňovat své poslání, jímž je podpora podnikání v České republice [srov. např. § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 301/1992 Sb. podle něhož Hospodářská komora vykonává vlastní hospodářskou činnost (pouze) na podporu řádného plnění svých úkolů a v souladu se svým posláním]. Stát zároveň dává najevo snahu předejít vzniku možné likvidace Hospodářské komory, která sama o sobě není založena za účelem podnikání, ale hospodáří zejména s příspěvky svých členů, dotacemi a dary (viz § 18 zákona č. 301/1992 Sb.). Primárním účelem činnosti Hospodářské komory není dosažení zisku, neboť stát od Hospodářské komory očekává, že bude určitým „partnerem“ například v oblasti poskytování odborného poradenství a zvyšování úrovně podnikatelské činnosti, zejména organizováním vzdělávání pro dospělé, kursů a školení, či vystavováním osvědčení o původu zboží a ověřování různých dokladů. Krajský soud v Brně zároveň poznamenal, že Hospodářská komora vykonává činnost, kterou stát nesvěřuje žádným jiným subjektům, např. v oblasti vydávání celních dokumentů je zákonem stanoveným „garantem“, na něhož se jakýkoli podnikatelský subjekt usilující o příslušný dokument může (resp. musí) obrátit. Z citovaného zákona je tedy zároveň patrná snaha státu prostřednictvím Hospodářské komory zajišťovat některé činnosti, které je možno chápat jako výkon veřejné správy, na němž má stát obecný zájem (např. vydávání některých důležitých dokumentů v oblasti mezinárodního obchodu).

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

23. Výše uvedené závěry lze shrnout tak, že primárním účelem zřízení Hospodářské komory v roce 1992 byla ochrana a podpora zájmu státu na rozvoji podnikáním a zároveň Hospodářská komora při některých svých specifických činnostech [srov. § 4 odst. 1 písm. g) zákona č. 301/1992 Sb.] uspokojuje potřeby veřejného zájmu (zajišťuje výkon konkrétně vymezené části veřejné správy). Z toho ovšem zároveň vyplývá, že právní postavení žalovaného nelze k Hospodářské ani Agrární komoře připodobnit. Na rozdíl od široce a demonstrativně vymezené působnosti komor (srov. § 4 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb.) relevantní právní úprava jednoznačně stanoví, že činnost žalovaného je omezena pouze na jedinou oblast, a to na rozhodování sporů podle zákona o rozhodčím zřízení (srov. § 19 odst. 3 zákona č. 301/1992 Sb.). Jak uvádí sama žalobkyně, žalovaný, resp. jeho právní předchůdce, byl zřízen v roce 1949 jako Rozhodčí soud při Československé obchodní komoře. Již z doby jeho zřízení a souvisejících politicko-ekonomických okolností, diametrálně odlišných od současné doby charakteristické rozvinutou tržní ekonomikou, je zřejmé, že účelem zřízení tohoto soudu nemohl být „rozvoj podnikání“ tak jako u Hospodářské komory. Soud pro ilustraci uvádí, že v minulosti byl právní předchůdce žalovaného (Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře) definován jako o „*stálý nezávislý orgán pro rozhodování sporů o majetkové nároky nezávislými rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku*“ (srov. § 47 odst. 1 zákona č. 42/1980 Sb.). Rovněž důvodová zpráva k zákonu č. 42/1980 Sb., dostupná z www.psp.cz, ve vztahu k právní úpravě Rozhodčího soudu při Československé obchodní a průmyslové komoře akcentuje „*zvyšování jistoty v majetkoprávních vztazích v mezinárodním obchodním styku a řešení sporů z nich vznikajících*“, přičemž deklaruje, že „*z navržené úpravy vyplývá naprostá nezávislost a nestrannost rozhodčího soudu při výkonu jeho působnosti.*“

24. I z obecné části důvodové zprávy k zákonu č. 223/1994 Sb. (dostupné na www.psp.cz), kterým byl novelizován zákon č. 301/1992 Sb. a zejména právě jeho ustanovení § 19 upravující postavení a činnost žalovaného, lze vyčíst, že „*[s]e sloučením Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky v jeden subjekt bezprostředně souvisí i nutné zachování další existence a činnosti Rozhodčího soudu Československé obchodní a průmyslové komory, působícího při této komoře. Rozhodčí soud jako jediný zatím umožňuje řešit obchodní spory v mezinárodním obchodě v rozhodčím řízení, tedy "mimosoudní cestou". (...) Podle předkládaného návrhu zákona (...) Rozhodčí soud působící při Československé obchodní a průmyslové komoře se prohlašuje za stálý Rozhodčí soud Hospodářské komory České republiky. Cílem návrhu je tedy mimo jiné upravit zákonem skutečnost, že stálý rozhodčí soud pokračuje nepřetržitě ve své činnosti s tím, že bude po sloučení komor na základě předkládaného návrhu přiřazen k Hospodářské komoře České republiky, která se stane právním nástupcem po bývalé Československé obchodní a průmyslové komoře. Tento stálý rozhodčí soud je procesně nezávislý orgán, bez vlastní právní subjektivity (...).*“ Zvláštní část citované důvodové zprávy stojí na předpokladu, že novelizace „*[z]achovává kontinuitu v činnosti Rozhodčího soudu Československé obchodní a průmyslové komory. Po sloučení komor stálý rozhodčí soud pokračuje ve své činnosti, je však přiřazen k právnímu nástupci, to znamená k Hospodářské komoře České republiky. Navrhované ustanovení nemění postavení ani organizační uspořádání tohoto stálého rozhodčího soudu, mění se jeho označení v souladu s označením právního subjektu, od kterého odvíjí svoji činnost.*“

25. Z výše uvedeného přehledu vývoje právní úpravy lze dovodit, že zákonodárce ve vztahu k žalovanému vždy akcentoval zejména jeho *stálost* a *nezávislost*. Tomu ostatně odpovídá i současný právní stav, např. samotná dikce § 19 odst. 1 zákona č. 301/1992 Sb., podle něhož „[p]ři Hospodářské komoře České republiky působí jako **stálý** rozhodčí soud Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky jako **nezávislý** orgán pro rozhodování sporů nezávislémi rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení“ (zvýrazněno soudem). O činnosti žalovaného zákon zmiňuje pouze to, že „rozhoduje majetkové spory podle zvláštního zákona“ (srov. § 19 odst. 3 zákona č. 301/1992 Sb.). Povšimnout si lze i relativně samostatné právní úpravy postavení a činnosti žalovaného, které zákonodárce věnoval samostatnou část zákona č. 301/1992 Sb., přestože je tvořena jediným § 19 citovaného zákona.

26. Na základě shora uvedeného je tedy třeba odmítnout argumentaci žalobkyně, že závěry o povaze Hospodářské i Agrární komory jakožto specifických institucí naplňujících veřejný účel lze *mutatis mutandis* vztáhnout i na žalovaného. Ačkoli soud shora konstatoval, že široce vymezená působnost komor může zasahovat i do oblastí veřejného zájmu, tato působnost neodpovídá zákonem předvídanému jedinému úkolu žalovaného, kterým je nezávislé rozhodování sporů. Úkolem žalovaného není ani naplňovat primární účel komor, tedy směřovat k podpoře rozvoje podnikání; k tomuto účelu může žalovaný přispívat pouze nepřímo, a to právě především prostřednictvím své nezávislosti nutné ke spravedlivému rozhodování sporů (k tomu soud dodává, že k rozvoji podnikání nepřímo přispívá v podstatě jakýkoli subjekt účastnící se legálních transakcí v tržní ekonomice, nelze však konstatovat, že by tyto subjekty takto naplňovaly veřejný zájem). Dle názoru soudu tedy nelze přisvědčit žalobkyni, že by byl žalovaný *zřízen* zákonem č. 301/1992 Sb.; naopak dle důvodové zprávy k tomuto zákonu bylo záměrem zákonodárce pouze *přiřadit* žalovaného k Hospodářské komoře a zachovat kontinuitu s jeho právním předchůdcem. Dále je třeba uvést, že již od počátku činnosti žalovaného, resp. jeho právního předchůdce, byl zákonodárcem kladen důraz na jeho nezávislost. Z okolností vzniku a působení žalovaného a z relevantní právní úpravy tedy vyplývá, že žalovaný je svou podstatou nikoli „pracovištěm“ Hospodářské či Agrární komory, ale především *nezávislým* rozhodčím soudem, jehož zvláštním znakem je *stálost*, nikoli naplňování specifického veřejného účelu souvisejícího s činností Hospodářské či Agrární komory. Tento zvláštní znak *stálosti* zároveň dle názoru soudu nesevřídčí o tom, že by právní postavení žalovaného vykazovalo významné veřejnoprávní prvky, neboť tento znak nijak neovlivňuje podstatu (kvalitu) činnosti žalovaného, pouze implikuje, že žalovaný má svou činnost (která je obsahově shodná s činností jiných rozhodčích soudů) vykonávat kontinuálně.

27. K tomu soud dodává, že i když je existence žalovaného předvídána zákonem (a žalovaný tedy nevznikl na základě ryze soukromoprávního jednání), tato okolnost je spíše než veřejnoprávní povahou žalovaného důsledkem požadavku daného § 13 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení (který stanoví, že „[s]tálé rozhodčí soudy mohou být zřízeny pouze jiným zákonem nebo jen tehdy, pokud jejich zřízení jiný zákon výslovně připouští“). Z výše popsaného vývoje relevantní právní úpravy a důrazu zákonodárce na nezávislost žalovaného lze dovodit, že pokud je právní postavení a činnost žalovaného upravena nikoli samostatným zákonem, ale spolu s postavením Hospodářské a Agrární komory zákonem č. 301/1992 Sb., pak se tak stalo spíše z historických a praktických důvodů, nikoli proto, že

by se měl žalovaný přímo podílet na naplňování veřejného účelu, pro který byly tyto komory zřízeny.

28. K otázkám souvisejícím s dohledem státu nad činností žalovaného, včetně souvisejících okolností kreace orgánů žalovaného a jeho financování (srov. str. 5 žaloby), lze vyjít ze shora vyjádřeného předpokladu, že Hospodářská (Agrární) komora při některých svých specificky vymezených činnostech uspokojuje potřeby veřejného zájmu (konkrétně jde např. o vystavování osvědčení o skutečnostech důležitých v právních vztazích), není to však jejím primárním účelem. Byť se tedy komory nepochybně podílí na kreaci orgánů žalovaného (srov. § 19 odst. 2 zákona č. 301/1992 Sb.), nelze z toho dovodit, že by se tímto způsobem i do hmotněprávního postavení žalovaného otiskl veřejnoprávní prvek, který je u komor dán v úzce vymezených a specifických výsecích jejich působnosti, jež s činností žalovaného nijak nesouvisí. Nadto je třeba konstatovat, že podle citovaného rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 3. 2018, č. j. 29 Af 24/2016 – 105, nemůže být Hospodářská komora považována za subjekt ovládaný státem. Jediné zákonné ustanovení, ze kterého by bylo možno takové ovládání vyvozovat, je § 20 zákona č. 301/1992 Sb., podle něhož však vláda České republiky toliko ověřuje soulad komorami předkládaných dokumentů s obecně závaznými právními předpisy. Takovéto ověření není žádnou aktivně konanou či nadstandardní kontrolou vymykající se běžné veřejnoprávní regulaci. Stát v tomto případě pouze „osvědčuje“ dodržení zákonem stanoveného rámce a jedná se o kontrolu ve smyslu obecném, nikoli konkrétním, kdy by se stát aktivně podílel na činnosti komor. Stát ani nijak nezasahuje do volby členů komor.

29. Hospodářská (Agrární) komora k financování své činnosti využívá členské příspěvky, dotace, dary a jiné příjmy (srov. § 18 zákona č. 301/1992 Sb.). Využívání dotací jako jednoho ze zákonem předpokládaných zdrojů příjmů, na které poukazuje žalobkyně v žalobě, nesvědčí samo o sobě o tom, že by dotované subjekty (a potažmo i žalovaný) byly *veřejnými institucemi*. V režimu zákona o svobodném přístupu k informacím je třeba důsledně rozlišovat mezi „povinným subjektem“ a „příjemcem veřejných prostředků“. Vyplácení finančních prostředků z veřejných rozpočtů totiž automaticky neznamená, že je příjemce těchto prostředků povinen poskytovat informace o své činnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 6 As 43/2017 – 46, publ. pod č. 3623/2017 Sb. NSS). Žalovaný je nadto jakožto rozhodčí soud financován z autonomního zdroje příjmů, kterým jsou poplatky související s rozhodčím řízením (srov. § 45 řádu žalovaného). Shora uvedené závěry lze shrnout tak, že stát komory efektivně neovládá ani se žádným rozhodujícím způsobem nepodílí na jejich chodu. Pokud tedy nelze považovat za subjekty ovládané státem ani komory samé, tím spíše se takový závěr uplatní v případě žalovaného, které má vůči komorám relativně nezávislé a samostatné postavení.

30. Z výše uvedených důvodů soud neshledal, že by v dané věci bylo možné považovat postavení žalovaného za natolik specifické, aby byly dány důvody pro odchýlení se od závěrů ustálené judikatury Ústavního soudu ohledně hmotněprávního postavení rozhodčích soudů, a to včetně právní povahy žalovaného. Ústavní soud v usnesení ze dne 15. 7. 2002, sp. zn. IV. ÚS 174/02, konstatoval, že „Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky není orgánem veřejné moci, a tudíž ani jeho rozhodčí nálezy nemohou být rozhodnutím orgánu veřejné moci (...). [C]harakter rozhodčí činnosti je založený smlouvou delegující vůli stran a její výsledek je kvalifikovanou formou

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

závazku a jako takový je též závazný. Rozhodce nenalézá právo, ale tvoří (eventuálně napevno staví, vyjasňuje, tedy narovnává) závazkový vztah v zastoupení stran. Jeho moc tedy není delegovaná svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud“ (zvýrazněno soudem). Na citované usnesení navázal Ústavní soud i v usnesení ze dne 28. 1. 2009, Pl. ÚS 37/08, v němž se podrobně zabýval odlišnostmi mezi rozhodčím a soudním řízením, přičemž dospěl mj. k závěru, že „zatímco soudní řízení je vedeno nezávislými soudci, začleněnými do institucionálně vybudované struktury soudní soustavy (čl. 82, čl. 91 Ústavy) na základě jmenování prezidentem republiky bez časového omezení (čl. 93 odst. 1 Ústavy), k rozhodčímu řízení jsou povoláni ad hoc rozhodci jakožto soukromé osoby, určené zásadně dohodou účastníků sporu. A konečně, soudní řízení je výrazem typové působnosti soudní moci jakožto ústavně založené moci státní (čl. 2 odst. 1, čl. 81, čl. 90 Ústavy) a tím i nezpochybnitelně moci "veřejné", na rozdíl od řízení rozhodčího, jež má sice zákonnou základnu, nicméně nenastupuje automaticky ("ústavně, resp. veřejnoprávně"), nýbrž na základě soukromé ("sukromoprávní") dohody účastníků konkrétního občanskoprávního (majetkového) vztahu, resp. jejich individuálního rozhodnutí či vůle, vtělené do konkrétní rozhodčí smlouvy, a je tak od soudního řízení soukromým odklonem. Převažují-li ve vyloženém srovnání zjevně (zejména vzhledem k posledním dvěma odlišnostem) v postavení rozhodce v rozhodčím řízení rysy soukromoprávní, logicky mu nelze naopak připínat atribut "veřejné moci" (zvýrazněno soudem).

31. K povaze rozhodčího řízení se vyslovil Ústavní soud i v usnesení ze dne 20. 7. 2006, sp. zn. III. ÚS 32/06, v němž posuzoval povahu rozhodčího nálezu vydaného žalovaným, přičemž konstatoval, že v tomto ohledu je významným spolupůsobením vůle stran podřídit spor řešení před rozhodcem a vůle státu propůjčit rozhodčímu řízení obdobné účinky jako má rozhodnutí soudu. Není-li rozhodčí řízení v právu zakotveno jako obligatorní, je namíste přisvědčit názoru, že převažují znaky smluvní doktríny nad jurisdikční (tedy znaky soukromoprávní). Tím, že platné právo umožňuje rozhodovat majetkové spory i jinými subjekty než státními (soudy), z nich nečiní bez dalšího orgány veřejné moci.

32. Výše uvedená východiska Ústavního soudu přejala do své rozhodovací praxe i civilní judikatura. Nejvyšší soud tak v rozsudku ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1899/2008, v němž posuzoval právní postavení žalovaného, dovodil, že žalovaný jakožto rozhodčí soud je samostatnou soukromou, nikoli veřejnou právnickou osobou a má způsobilost být účastníkem řízení. Nejvyšší soud v této souvislosti akcentoval to, že žalovaný byl zřízen na základě zákona a má zákonem vymezenou působnost, na základě výslovného zákonného zmocnění je oprávněn vydat svůj statut a řády, jimi určuje svou organizační strukturu a způsob jednání navenek, svůj majetek a odpovědnost ke třetím osobám. Judikatura Ústavního i Nejvyššího soudu je tedy založena na závěru, že žalovaný je jakožto rozhodčí soud subjekt soukromého práva.

33. K obsáhlé argumentaci žalobkyně (srov. str. 6 až 7 žaloby) ohledně tvrzeného veřejného účelu žalovaného soud uvádí, že nelze ztotožňovat pojmy „veřejný účel“ a „veřejný zájem“. Pokud je činnost určitého subjektu ve veřejném zájmu, ještě to neznamená, že jeho účel je rovněž veřejný. Účel je totiž třeba posuzovat zejména z pohledu vzniku subjektu, tedy s ohledem na cíl, jenž je při jeho vytvoření sledován (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 6 As 43/2017 – 46, publ. pod č. 3623/2017 Sb. NSS). Institucí zřízenou za veřejným účelem je „ta, která byla zřízena k

uspokojování veřejných či celospolečenských potřeb; má za účel prospět nikoli zájmům svým, nýbrž uspokojuje svou činností také potřeby veškerenstva nebo alespoň neurčité části subjektů, jimž činnost instituce slouží k dobru“ (srov. nálezy Ústavního soudu ve věci *Letiště Praha*). Soud má přitom za to, že žalovaný do výše uvedené definice nespadá. Činnost žalovaného, spočívající především v rozhodování majetkových sporů (a to navíc v tzv. alternativním rozhodování sporů, tedy v poskytování alternativy ke klasickému civilnímu soudnímu řízení), není zaměřena na to, aby uspokojovala nějaký konkrétní veřejný zájem. Činnost žalovaného přímo slouží určitým konkrétním subjektům, které se v případě vzniklého sporu rozhodnou využít možnosti obrátit se na žalovaného, avšak k tomuto postupu nejsou veřejnou mocí nijak donucováni. Lze sice připustit, že zajištění činnosti žalovaného a potažmo celého systému rozhodčích soudů může ve svém celku přispívat k veřejnému zájmu na správném fungování tržní ekonomiky, nicméně v takto širokém pojetí by podmínku veřejného účelu splňovala takřka veškerá legální instituce působící v současné demokratické společnosti.

34. Lze tedy shrnout, že účel žalovaného (resp. podstatu jeho činnosti spočívající v rozhodování majetkových sporů podle § 19 odst. 3 zákona č. 301/1992 Sb.) lze označit jako činnost svou povahou soukromoprávní. Ani z žalobkyní uváděných případů (srov. str. 6 žaloby), kdy je na žalovaného delegována ministerstvy či Evropskou komisí pravomoc rozhodovat spory vznikající v některých úzce vymezených oblastech, nelze dle názoru soudu dovodit veřejný účel žalovaného. Tyto žalobkyní uváděné případy delegace, dané individuálními rozhodnutími orgánů veřejné moci, nemají systematický charakter a nemohou změnit nic na závěru, že žalovaný vykonává svou činnost především na základě dohody stran (nikoli v důsledku obligatornosti takového postupu). Pokud žalobkyně zdůrazňuje tvrzené výlučné postavení žalovaného (např. poukazem na to, že žalovaný je jediný stálý rozhodčí soud s obecnou působností), pak soud připomíná, že rozhodčí řízení představuje *alternativu* ke klasickému civilnímu řízení. Alternativnímu řešení sporů se rovněž věnují i jiné rozhodčí soudy než žalovaný (tyto rozhodčí soudy sice nejsou *stálé*, nicméně tato vlastnost sama o sobě nic nevypovídá o odlišné kvalitě jejich rozhodovací činnosti). Žalovaného tedy v žádném případě nelze chápat jako jakéhosi monopolního (výlučného) poskytovatele služeb spočívajících v rozhodování majetkových sporů.

35. K odkazu žalobkyně na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 3. 2016, č. j. 3 As 81/2014 – 103 (o němž žalobkyně opírala názor, že i ryze soukromoprávní osoby mohou být povinnými subjekty ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím), soud poukazuje na to, že citovaný rozsudek byl vydán ještě před shora zmíněným nálezem ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1146/16, v němž Ústavní soud do jisté míry korigoval dosavadní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Ústavní soud v citovaném nálezu dovodil, že adresátem povinností plynoucích z práva na informace podle čl. 17 odst. 1 a 5 Listiny jsou výlučně veřejnoprávní subjekty (veřejná moc), a nikoliv subjekty soukromoprávní. Těm by tato povinnost musela být v souladu s čl. 4 odst. 1 Listiny stanovena zákonem, a to za splnění dalších podmínek vyplývajících z ústavního pořádku, včetně požadavku určitosti zákona a proporcionality zásahu do základních práv a svobod. Na rozdíl od veřejnoprávních subjektů, jejichž povinnost poskytovat informace má základ přímo v ústavním pořádku, nelze v případě soukromoprávních subjektů ze zákona dovodit žádná kritéria, na jejichž základě by je bylo možné zařadit mezi „veřejné instituce“.

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

Definiční znaky, které v minulosti vymezil Ústavní soud ve svých nálezech, měly zamezit právě tomu, aby byl uvedený pojem vztažen na jiné než veřejnoprávní subjekty.

36. Závěry aktuální judikatury Ústavního soudu tedy vyvrací premisu žalobkyně, že souvisejí-li služby poskytované žalovaným s veřejným zájmem, pak je třeba považovat jej za povinný subjekt ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, byť by byl „ryze soukromoprávní osobou“. Naopak podle Ústavního soudu nemohou obecné soudy stanovit informační povinnost subjektům soukromého práva pouze na základě užití značně neurčitěho právního pojmu *veřejná instituce* v zákoně o svobodném přístupu k informacím, a tím bez dostatečně jasných, určitých a předvídatelných kritérií tento zákon *de facto* dotvářet. Z tohoto hlediska vycházel soud i v dané věci, přičemž ze shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že žalovaný jakožto rozhodčí soud (jehož postavení v systému rozhodčích soudů je sice specifické, avšak nikoli v tom směru, aby mohl být považován za veřejnoprávní subjekt) je především subjektem soukromého práva a nelze jej tak považovat za *veřejnou instituci* ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím.

VI. Závěr

37. Městský soud v Praze tedy shrnuje, že žalovaného nelze považovat za povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 a 2 zákona o svobodném přístupu k informacím, kterému by byla uložena povinnost poskytovat informace vztahující se k jeho působnosti. K tomu, aby byla dána pravomoc správního soudnictví, musí být žalobou napadený úkon způsobilý zasáhnout do *veřejných* subjektivních práv fyzické nebo právnické osoby (srov. § 2 s. ř. s.). Tato podmínka však splněna v dané věci nebyla, neboť zákon o svobodném přístupu k informacím neuložil žalovanému povinnost rozhodovat o žádostech podaných podle citovaného zákona a nesvěřil mu tak pravomoc rozhodovat o právu v oblasti veřejné správy. Žalobkyně tedy nyní posuzovanou žalobou napadla úkon soukromoprávního subjektu, který se nijak nemohl dotknout jejích veřejných subjektivních práv. V této věci tak nepřísluší rozhodovat správním soudům a Městský soud v Praze proto žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl. S ohledem na to, že závěr o odmítnutí žaloby zjevně vyplývá z právní povahy žalovaného, nepokládal soud za potřebné nařídit ve věci jednání.

38. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 3 věta první s. ř. s., podle kterého žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta (shodně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017, č. j. 2 As 342/2016 – 122).

39. Podle § 10 odst. 3 věta třetí zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek. V souladu s citovaným ustanovením soud ve třetím výroku tohoto usnesení rozhodl, že žalobkyni se vrací zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč, který za podání žaloby zaplatila.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti

Shodu s prvopisem potvrzuje V. B.

němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud.

V Praze dne 28. června 2018

JUDr. Naděžda Řeháková v. r.
předsedkyně senátu